

*Крайчинський Едуард Олексійович,
Національний університет «Острозька академія»*

АНГЛІЙСЬКІ ЛО НА ПОЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ МУЗИЧНОГО ТВОРУ

Актуальність теми представленої статті вбачається у зацікавленості мовознавців (Є.С.Кубрякова, Л.А. Лисенко, А.І.Кузнецова, І.В. Арнольд, В.В.Левицький А.П.Грищенко, Л.І. Мацько) до вивчення комунікативного аспекту англійської мови, що дає можливість визначити, описати й узагальнити проблеми семантики тематичної групи англійської лексики на позначення змісту музичного твору, що ще не були предметом спеціального системного лексикологічного аналізу й висвітлені недостатньо, тому обрана тема буде цікавою. Матеріалом статті слугують понад 50 англійських ЛО, що репрезентують дану лексику, що відібрані методом суцільної вибірки із сучасних музикознавчих часописів (Classical Music), спеціальної та довідкової музичної літератури.

Мета статті виокремити, систематизувати та описати особливості семантики англійської лексики, що вживається на позначення змісту та засобів виразності музичного твору. Поставлена мета визначила необхідність вирішення таких основних завдань: розглянути загальні питання семантики та провести критичний аналіз літератури за проблемою дослідження; відібрати та систематизувати англійську лексику зі сфери музики, зафіксовану в основних лексикографічних джерелах та джерелах Інтернет-ресурсу; визначити роль і місце лексики на позначення музики у словниковому складі англійської мови.

Мова та музика поєднує людину зі світом, дає людині знання про світ. Мова взагалі й мова музики відтворюють дійсність [5: 24–25]. Мова становить впорядковану систему, в якій отримана інформація систематизується, зберігається і може бути легко почерпнута. Як стверджує М.В. Гамзюк, в основі цієї системи лежать асоціації [2: 75], що виникають у людини після прослуховування музичного твору.

Англійські ЛО зі сфери музики, як одного з видів мистецтва, відображають дійсність і є засобом пізнання життя. Лексика зі сфери музики відображає дійсність своєрідно, через художній, в даному

випадку музичний образ, сила якого в його узагальненні і глибокому емоціональному змісті. Кожний музичний твір має певний зміст, виражає певні ідеї, почуття, настрої людини [6: 69].

Основними семантичними ознаками змісту музичного твору, виділеними в ході аналізу його лексичної репрезентації, є ЛО: «гармонія» – *harmony*, «забарвлення звуку» – *melody/ melodic(s), timbre*; «ритміка» – *rhythmic(s)*, «темпо» – *tempo*. Цими ЛО диференціюють властивості музичної мови, де розрізняють ЛО *music significance, music emphasis, music distinctness*.

Цікавою для дослідження ЛО на позначення змісту музичного твору є термін *harmony*, що походить від грец. іменника *harmonía*, почерпнутого від грец. дієслова *harmoza*, «to fit together, to join». Слово *harmony* є багатозначним, полісемічним і включає ряд дефініцій: 1) приємна для слуху злагодженість звуків; 2) милозвучність; 3) закономірне поєднання тонів при одночасному звучанні; співзвуччя [8: 238].

На позначення гармонійності виконання музичного твору в англійській мові існує ряд синонімів. Сукупність усіх синонімів певного змісту називають синонімічним рядом. Багато представлений в англійській мові синонімічний ряд ЛО: *harmonious, concord, tunable, unison, chime, homophony, euphony, tonality, consonance, consent* і т. ін. Члени ряду ідентифікуються семантично і стилістично відносно домінанти ряду, тобто слова семантично найбільш простого, стилістично нейтрального і синтагматично найбільш закріпленого. В даному синонімічному ряду ЛО *harmonious* виступає, як домінанта, що втілює семантику ряду, а зазначені ЛО вживаються для вираження контексту з різними конотативними та стилістичними відтінками [4: 204].

Антонімічний синонімічний ряд становлять ЛО: *discordant, dissonant, out of tune, tuneless, unmusical, untunable, unmelodious, unharmonious, inharmonious, cacophonous, jarring, harsh*, де антонімічність значення досягається в деяких ЛО негативно конотованими суфіксами *un-*; *in-*; *dis-*, що впливає на підсилення висловлювання мовця під час характеристики змісту музичного твору. Ці ЛО несуть різне експресивне забарвлення, тому характеризуються різною сполучваністю і не завжди можуть взаємозамінятися.

ЛО *melody* (від грец. – *singing, chanting*) – це форма викладу музичної думки, вираження музичної думки, що становить основний елемент змісту музики. Лексика на позначення мелодії є різноманітною і перебуває у широкому вжитку. Складовими ознаками поняття

melody є в основному ЛО грецького та французького походження: *intonation/ intonation contents, melodic interval, clef, note, musical note*, що, поряд з ЛО на позначення сили і тривалості звучання, можуть самостійно і вичерпно втілювати найрізноманітніші музичні образи [7: 52]. Зазначені ЛО представляють форму звукового мислення, становлення художньої думки, об'єктивованої у музичному мовленні. Крім того, при характеристиці мелодії у центрі уваги перебувають музично-акустичні характеристики звуку, а саме: *висота, гучність, тривалість, тембр, ритм* тощо.

Висновки. Здійснений у статті опис англійських ЛО на позначення змісту музичного твору дозволяє константувати, що в основному сюди входять ЛО на позначення мелодії, ритму, ладу, динаміки, тембру, гармонії, для характеристики яких вживається значна кількість синонімічних та антонімічних ЛО. Описані ЛО становлять близько 23 % нашої вибірки й у кількісному відношенні займають друге місце у лексичі зі сфери музики.

Список літератури:

1. Арнольд И.В. Стилистика современного русского языка. – Москва: Высшая школа, 1999. – 345 с.
2. Гамзюк М.В. Проблемы семантики слова, речення та тексту. – Вип. 4. – Київ: Видавничий центр КДЛУ. – 2000. – 288 с.
3. Драганчук В.М. Музыка, як фактор психокоригування: історичний, теоретичний і практичний аспекти. Автореф. дис. канд. мистецтвознавства. – К: Нац. муз. акад. України ім. П.І.Чайковського, – 2003. – 19 с.
4. Єфімов Л.П., Ясінецька О.А. Стилїстика англїйської мови і дискурсивний аналіз. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 240 с.
5. Каргин А.В. Национально-культурная парадигма. Вестник МГУ. – Серия 19. // Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2007. – № 4. – С. 78–84.
6. Bosch E. Cognitive Representation of Semantic Categories// Journ. Exp. Psychology., General, 1995. – 648 p.
7. Intons-Peterson M.-J. Components of auditory imagery // Auditory imagery / D. Reisberg (Ed.). – Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates, 2007. – P. 45–71.
8. Roget's Thesaurus of English Words and Phrases / R.A. Dutch. – New York: Penguin Books, 1978. – 712 p.
9. www.allmusic.com
10. <http://cslu.cce.edu/HLTSurvey/ch3node8.html>
11. www.groovemusic.com
12. <http://elt.britishcouncil.pl/elt/index.html>